Štev. 7. V Ljubljani, 7. aprila 1916. LVI. leto.

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasilo avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:

Uredništvo Učiteljskega Tovariša v Idriji.

Rokopisov ne vračamo.

Vse pošiljatve je pošiljati **franko.**

Učiteljski Tovariš izhaja vsak petek popoldne.
Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje.
Vse leto velja . . 10·— K
pol leta . . . . 5·— „
četrt leta . . . . 2·50 „
posamezna številka po 20 h.

Za oznanila je plačati od enostolpne petit-vrste,
če se tiska enkrat . . 14 h
„ „ „ dvakrat . . 12 „
„ „ „ trikrat . . 10 „
za nadaljna uvrščenja od petit-vrste po 8 h.
Oznanila sprejema Učiteljska tiskarna (telefon št. 118).

Za reklamne notice, pojasnila, poslana, razpise služb je plačati po 20 h za petit-vrsto.
Priloge poleg poštnine 15 K.

Naročnino, reklamacije, to je vse administrativne stvari je pošiljati samo na naslov:

Upravništvo Učiteljskega Tovariša v Ljubljani.

Poštna hranilnica št. 53.160.

Reklamacije so proste poštnine.

Prihodnja številka „Učiteljskega Tovariša“ izide dne 21. aprila 1916.

Podržavljena ljudska šola.

F. Kawon, učitelj meščanske šole v Gradcu, je trdil ob nekem tamkajšnjem predavanju, da so nekoč učiteljem državno ljudsko šolo ponudili; učitelji pa so tisto odklonili.

Z ozirom na to trditev apostrofira Kawana dunajska „Freie Lehrerstimme“ z dne 26. marca t. l. — prevod objavljamo brez vsake daljne opazke — tako-le: „Ta trditev graškega meščanskega učitelja je povsem napačna. Ob času, ko so osnovali ljudskošolski zakon, še ni bilo organizovanega učiteljstva, do katerega bi se bili lahko obrnili gledé tega vprašanja. Pač je učiteljsko časopisje ob raznih časih razmotrivalo zadevo državne šole ter „pro“ in „contra“ temeljito označevalo svoje stališče; nikdar pa v Avstriji ni obstajala vlada, ki bi se bila ozirala na mnenja učiteljstva, odnosno na mnenja njegovega časopisja. Ob času, ko so snovali ljudskošolski zakon, nikjer v Evropi še ni obstajala državna šola. Liberalci bi bili tačas mogoče ustanoviil državno šolo, če bi bili imeli pogum, državo obremeniti z v to potrebnimi stroški. Bili so tudi misli, da bi tak zakon v državnem zboru ne provzročil preveč težkoč, čeravno imajo glede šolskih vprašanj tudi dežele svojo besedo. S stališča današnjega razvoja se pridobitve ljudskošolskega zakona ne smejo presojati. Ob času Hasnerja je veljal ta zakon kot neizmeren napredek napram preteklosti, in nobeden historik ne bo tega ocenjevanja smatral kot neopravičenega. Da zahtevamo danes boljše zakone, je pač ob sebi razumljivo. Pa tudi danes ne bodo povpraševali po mnenju učiteljstva; marveč je naloga učiteljstva, da svoje misli o šoli poda ljudstvu ter tiste zagovarja ob vsaki priliki. Državna šola ima še danes nasprotnikov med učitelji; ta se zahteva v prvi vrsti od politikov, ki mislijo, da bo državna šola dosezala boljšo državno-meščansko vzgojo. Iz finančnih razlogov pa hočejo drugi politiki šolo prepustiti narodom. Učiteljev ne bodo vprašali, ali hočejo biti izročeni oblasti svojega naroda. Odgovor bi bil vsekakor tudi raznolik. Nemci, mogoče tudi Čehi bi vprašanja potrdili. A odgovor **slovenskih učiteljev** ne more biti dvomljiv: oni se morajo za žalostno svojo eksistenco zahvaliti voditeljem svojega naroda ter bi se oblasti teh voditeljev radi iznebili in bi dali državni šoli vsako prednost.“ **Koncentrujmo svoje delo!**

Vojna.

ODLIČNO PRIZNANJE.

Ob nadzorovanju čet, ki se je pred kratkim časom vršilo na južni fronti, se je izjavil divizionar generalni major Jelenčič: „Veselim se, da je med vami toliko učiteljev! S tem lepim stanom smo napravili na bojnem polju najlepše izkušnje!“ — Te besede so sprejeli učitelji, stoječi tamkaj na fronti, z velikim veseljem. — Tudi mi v zaledju jih sprejemamo z zadoščenjem, čeprav stradamo! Mi smo dali domovini te hrabre bojevnike, ki so deležni sedaj tako odličnega priznanja. Da bi imeli mi in naše žene ali vsaj naši otroci, ki smo ostali doma in ki tukaj neprestano delamo za blagor domovine, vsaj zadosti vsakdanjega kruha!

*

MIR VAM BODI!

V Brnu se je vršila dne 28. pret. mes. konferenca zaupnikov mladočeških in staročeških organizacij na Moravškem. Zaupniki so sklenili soglasno, da združijo obe organizaciji v enotno češko narodno stranko na Moravi. — Poljski klub je imel na Dunaju sejo, na kateri je sprejel za člane poljske socialno-demokraške poslance. V imenu svojih sodrugov je poslanec Dasynski izjavil, da se morajo v sedanjih resnih časih zapostaviti vsa politiška nasprotstva, zakaj narod je le eden. Nato je bil izvoljen poslanec Daszynski za podpredsednika „Poljskega kluba“. — Predsednik dalmatinskega deželnega zbora dr. Vicko Ivčević je pozval one politike, ki jim je bilo nedavno na Dunaju naloženo, da pripravijo vse potrebno za narodno kooperacijo, na sestanek, ki se vrši dne 18. aprila. Na sestanku se dogovore o korakih, ki jih morajo napraviti v svrho složnega dela naroda in njegovih predstavnikov v vseh vprašanjih, ki se tičejo interesov naroda in dežele. — Predsedstvi krščansko-socialne stranke in narodno katoliške konservativne stranke sta priobčili izjavo, da ti stranki prenehujeta s svojim delovanjem in da bosta odslej tvorili eno samo katoliško stranko na Češkem. Izjava utemeljuje to združenje tako-le: „Resni čas, ki čaka českega naroda, zahteva, da je njega politiška formacija čim enostavnejša. Čas po vojni mora najti češki narod pripravljen na politiške dogodke, ki bodo sledili neizogibno. To potrebo priznavajo vse češke stranke brez razlike in zato sta katoliški stranki iz istega razloga sklenili, da pripomoreta k ujedinjenju češkega naroda, kakor zahtevajo to sedanje resne razmere. Združena stranka izjavlja obenem, da je pripravljena priključiti se koncentraciji čeških strank in delovati za ustanovitev vsečeškega akcijskega odbora.“ — Govoreč o sedanji akciji za koncentracijo čeških strank, pravi „Hrvatska Riječ“ — naslednjica ustavljenega „Pokreta“ — da je stvar, za katero gre sedaj, dalekosežnega pomena in da zbuja pozornost tudi izven čeških dežel monarhije, v Avstriji, na Ogrskem, na Hrvatskem — tako naglaša zagrebški list — „nikakega dvoma ni, da narod, ki v tako velikih časih, kakor so sedanji, zna odstranjati strankarske razlike, ki ga ovirajo, in združevati posamezne dele, zaslužuje ime političko zrelega naroda!“ — „Zakaj“! Kaj pa mi Slovenci? Ali hočemo samo mi Slovenci ravno v takih velikih časih dokazati, da smo politiško — nezrel narod?!

*

VOJNE DAJATVE.

Učitelji so kot javni uslužbenci v smislu zakona o vojnih dajatvah od vojnih dajetev oproščeni. To je veljalo že prej, ko so vojne dajatve segale do 50. leta, in velja tudi danes za razširjenje vojnih dajatev od 50. do 55. leta. — Le zakon o razširjenje črnovojniške dolžnosti od 42. do 50. leta velja tudi za učitelje.

*

SOKOLSKO GESLO — GESLO HRABRIH VOJAKOV.

V celovškem „Miru“ čitamo pismo z južnega bojišča, ki je v njem med drugim rečeno: „Sedim v neki slovenski telovadnici. Na steni je napisano: „V mislih domovina, v srcu pogum, v roki moč! . . .“ To je program slovenskih vojakov v boju nasproti zahrbtnim polentarjem.“ — Kakor je videti, spoznavajo sedaj tudi domači nasprotniki Sokolstva moralno silo sokolske ideje! Ali jo bodo tudi po vojni?

*

NEMŠKI POSLANEC LIEBKNECHT

je že opetovano izzval v nemškem državnem zboru viharje ogorčenja s svojimi trditvami o vzrokih in smotrih sedanje vojne. — Liebknecht, ki je tudi član pruskega deželnega zbora, je na seji pruske poslanske zbornice, samega sebe prekosil in se je tako daleč spozabil, da je izjavil, da so mnogi nemški krogi pozdravili sarajevski umor kot pravcati dar božji! Te besede so izzvale v celi zbornici naravnost orjaško burjo protesta in ogorčenja. Poslanci so vstali raz sedeže ter klicali govorniku „fej!“ in skoro bi prišlo do spopadov. Ogorčenje se je ponovilo, ko je Liebknecht zasmehoval metodo nemške šole, češ, da ne uči mladine drugega kakor sovraštva in napuha napram drugim narodom, kar pa se je posebno po okupaciji Srbije pokazalo.

*

PAPEŽEV DAR ZA SRBIJO IN ČRNOGORO.

„Reichspost“ je doznala od poučene strani, da je sv. Oče potom dunajske nuncijature nakazal desettisoč kron kot dar za prebivalstvo ozemlja Srbije in Črnegore, ki so ga zasedle naše čete. Ta dar prihaja iz želje papeževe, da skupni oče krščanstva pomaga vsem narodom, ki trpe zaradi vojne. Naravno je, da pride ta dar po večjem delu v prilog pripadnikom pravoslavne vere, ali to odgovarja popolnoma intencijam Benedikta XV., ki v svojem umevanju krščanske ljubezni do bližnega ne pozna nobene razlike narodnosti ali veroizpovedanja. Ta dokaz resnične krščanska ljubezni naj bi bil v vzpodbujevalen zgled vsem in vsakomur in povsod!

*

VOJNA IN SPOLNE BOLEZNI.

Ena najhujših posledic velike vojne je stvahovito širjenje spolnih bolezni. Merodajni krogi pričenjajo spoznavati, da ogroža spolna kuga ne le zdravja sedaj živečega prebivalstva, temveč tudi zdravje in razvoj bodočih generacij. Boj proti spolnim boleznim je torej eminentno socialno politiško vprašanje, ki mu bo treba posvečati največjo pozornost ne le z državnega, temveč tudi z narodnega stališča. Z moralnimi nauki se seveda ne doseže ničesar, tem več pa s primernim poukom in s pametno odrejenimi ukrepi, ki naj kolikor mogoče omejijo nalezenje. V vseh večjih mestih se že danes vršijo sistematična organizirana predavanja o pogubnosti spolnih bolezni in o sredstvih kako se jim izogniti in kako jih izlečiti. Zlasti razna strokovna društva ter bolniške blagajnice, ki jim nalaga širjenje spolnih bolezni najtežja materielna bremena, so pričela sistematičen boj proti spolni kugi. V tem oziru bo treba obsežne in učinkovite organizacije vseh v poštev prihajajočih javnih faktorjev in sodelovanja vseh razumnih krogov, da ne zapravijo narodi še čistote one krvi, ki je ne prelijejo na bojiščih. Širjenje spolnih bolezni je posledica vsake vojne. V francosko-nemški vojni l. 1870./71. je štela n. pr. nemška armada med 800.000 mobiliziranimi vojaki 34.000 spolno bolnih. Kako je moralo to narasti v sedanji vojni, ki je res vojna narodov, to si lahko predstavljamo. Dunajski profesor Finger pravi, da obstoja največja nevarnost v tem, da se povrne po končani vojni na tisoče inficiranih zakonskih mož k svojim ženam. Prof. Finger pa navaja tudi, kako se širi spolna kuga med civilnim prebivalstvom. Na Dunaju je mnogo dečkov med 15. in 16. letom spolno bolnih, in število spolno bolnih mladeničev do 18 let se je od izbruha sem potrojilo. Tajna prostitucija, ki se širi med ženami in dekleti, ne le zaradi njih „propadlosti“, temveč v znatni meri tudi pod pritiskom socialne bede, zahteva na tisoče žrtev. Take razmere pa, žal, ne vladajo samo v največjih mestih, zdravniki in funkcionarji bolniških blagajnic vseh mest vedo pripovedovati najžalostnejše stvari. — V letošnjem „Dom in Svetu“ (skupna 1. in 2. štev.) priobčuje Izidor Cankar, urednik imenovanega lista, zanimivo črtico „Razprava“, kjer čitamo na str. 35. te-le pomembne besede: „Le, če boste kaj opravili,“ je odgovoril štabni zdravnik skoro žalostno. „Nikomur ne vsiljujem svojega mnenja, smem pa vendarle reči, da je tisti, ki je klical ‚Živio vojska!‘, klical obenem razen mnogega drugega tudi ‚Živela prostitucija!‘“

*

ZA ZANEMARJENO ŠOLSKO MLADINO.

Šolska uprava v mestu Poznanju uvede novo sredstvo proti zanemarjenju šolske mladine. Na vseh 14 mestnih ljudskih šolah in obeh pomožnih šolah se v šolskem letu 1916/17 uvedejo takoimenovani „zaposljevalni razredi“, kjer se bodo zbirali učenci in učenke več popoldnevov na teden pod nadzorstvom učiteljstva h koristnemu delu. Ti razredi so v prvi vrsti določeni za otroke, ki se okrog potikajo ali ki nimajo pravega doma, kjer bi mogli kaj koristnega delati; dalje za otroke, ki so leni ali ki svojih domačih nalog ne izvršujejo ali pa jih izdelujejo le slabo.

*

ENOLETNI PROSTOVOLJCI IN PROSTOVOLJSKI ASPIRANTI IZ LETNIKA 1898.

Glede sprejetja enoletnih prostovoljcev in prostovoljskih aspirantov iz rojstvenega letnika 1898 se je določilo: Pri pehoti se sprejme neomejeno število, pri konjenici je omejeno število na 5 za polk, oziroma eskadron, pri poljski in gorski artiljeriji na 8, pri trdnjavski artiljeriji, in sicer pri polku št. 6. in bataljonih št. 2., 7. in 15. po 16, pri ostalih po 12, pri polkih št. 4. in 5. in pri bataljonu št. 3 sistirano, pri trenu za vsako divizijo po 8, pri saperjih in pionirjih po 3 pri bataljonu, pri brzojavnem polku 20, pri železniškem polku in sanitetnih formacijah sistirano. Kdor hoče h konjenici, poljski ali gorski artiljeriji in trenu, mora imeti opremljenega konja ter dovoljuje vstop pristojno vojaško poveljništvo, za vstop v brzojavni polk vojaško poveljništvo na Dunaju, za infanterijo in lovce poveljnik dotičnega nadomestnega oddelka, vedno na podlagi opremljene prošnje. Zadnji termin za prostovoljni vstop, pri čemer si je mogoče izbirati četo, je dan pred vpoklicnim terminom tega črnovojniškega letnika.

*

ČRTANJE V PRORAČUNU ITALIJE.

V predlogi o državnem proračunu za leto 1916—17 je vsota za osnovni pouk od 62,324.000 znižana na 58,486.000 lir. Vrhutega je črtana vsota 1 milijona lir, ki je bila določena za zgradbo ljudskošolskih poslopij; tudi podporni skladi občinam v isti namen so zmanjšani za 100.000 lir. Končno so črtali iz rezervnega zaklada za ljudsko šolstvo 15 milijonov lir; torej so skupno 20 milijonov lir, namenjenih ljudskošolski izobrazbi, določili drugim namenom . . . Ali je še kje tako . . .?

*

DELO SLOVENSKEGA UČITELJSTVA ZA „RDEČI KRIŽ“ IN DRUGE VOJNOPOMOŽNE SVRHE.

Za II. Štajerski vojaški dan — zbirko v prid vojaški oskrbi — se je nabralo po učiteljstvu med učenci slovenskih ljudskih šol na Štajerskem 4644 kron 14 vin. Pri tem pa niso všteti šolski šolski okraji Št. Lenart, Maribor-okolica in Slov. Bistrica, ki so tozadevne prispevke oddali neposredno krajnemu odboru vojaškega dne v Mariboru. Po nam došlih informacijah se je v teh okrajih nabralo 820 K 76 v. V vsem se je torej v označeno svrho po slovenskem učiteljstvu nabrala vsota **5464 K 90 v.** To je učinek truda slovenskega učiteljstva. — Dobrodelna predstava pod vodstvom šolske voditeljice Ivanke Cegnarjeve v Žabnici pri Škofji Loki 100 K; Erna Zajec, učiteljica v Zatični 4 K; šolsko vodstvo v Babnem polju čisti dohodek dobrodelne predstave 50 K; vodstvo ljudske šole na Opčinah polovico čistega dohodka priredbe z dne 5. marca t. l. 122 K; preostanek prireditve šolskih otrok iz Šmarate v Starem trgu pri Ložu 20 K; učenci slovenske ljudske šole v Barkovljah 9 K; ravnatelj F. Robič in učitelj F. Zaherl v Ljutomeru po 5 K je 10 K; vodstvo obč. ljudske šole v Sv. Križu kot dodatek čistega dobička dobrodelne prireditve, ki se je vršila tamkaj 5. marca, 22 K, darovanih od vojakov c. kr. stotnije v Grljanu, ki se niso mogli udeležiti prireditve; učiteljica Antonija Kračmanova v St. Lenartu 2 K; skupaj 5803 K 90 vin. V zadnji številki izkazanih 45.453 K 44 v., danes izkazanih 5.803 K 90 vin., **doslej nabranih 51.257 K 34 vin.** Prosimo nadaljnih obvestil, oziroma izpopolnil dosedanjih izkazov!

Vera in politika.

„Slovenec“ z dne 23. marca 1916, št. 68, piše pod naslovom „Centrumovo glasilo in kardinal Mercier“ doslovno: „O pismu belgijskega generalnega guvernerja na kardinala Merciera pravi „Kölnische Volksztg.“*): Nemški katoličani se morejo le bridko pritoževati, da je cerkveni knez tako stopil iz okvira svoje cerkvene službe, kakor je to storil kardinal Mercier v zadnjem pastirskem pismu, ki pravzaprav ne zasluži tega imena. Z verskega stališča je to vezanje in mešanje vere s politiko, kakor je to kardinal tekom vojne vedno v večji meri delal, zelo žalostno in učinek je kaj pogubna prikazen. List nato biča razna mesta pastirskega lista, n. pr. da bi nemško armado znala zadeti kuga in tako provzročiti njen poraz. Kardinalovo postopanje zasluži najhujšo grajo, in sicer ne samo zaradi njegovega političnega nasprotstva proti Nemčiji, ampak vsled tako neizrekljive zlorabe njegovega cerkvenega stališča. Generalni guverner je bil dosedaj zelo potrpežljiv in popustljiv, toda nemška upravna oblast je že zato morala odločno nastopiti, ker tako pastirsko pismo vznemirja belgijsko prebivalstvo.“

„Edinost“ dostavlja temu poročilu (št. 86, z dne 26. marca t. l): „Tako piše glavno glasilo nemških katolikov, in naš „Slovenec“ ponatiskuje brez pripombe, kar se nam zdi važno za vrvenje v našem malem slovenskem okvirju. Če bomo iz veljavne sodbe, ki jo piše „Kölnische Volkszeitung“ o nedopustnosti vezanja vere in politike izvajali praktične posledice, se utegne kmalu izgladiti marsikatera ostrina v našem domačem medsebojnem življenju.“

Mi „Slovenčevemu“ poročilu in pripombi „Edinosti“ ničesar ne pristavljamo — ampak zapomnimo si oboje za bodočnost!

Koncentrujmo svoje delo!

Živimo pač v tako resnih časih, da moramo že sedaj misliti na svojo bodočnost, in sicer na boljšo bodočnost, kakor smo jo živeli do sedaj! Zaraditega si moramo pripraviti v ljudstvu potreben teren, to je: zainteresirati moramo ljudstvo, da bo pričelo še bolje umevati naše težnje, naše želje in naše zahteve!

V prvi vrsti pa dosežemo to najbolje in najhitreje s pomočjo svojega časopisja. Umevno, da ne razpolagamo s posebno vrsto časopisov, vendar pa imamo časopis, ki z njim lahko pridobimo med ljudstvom dovolj zaslombe in ga brez truda tudi razširimo med svoje branja željno ljudstvo tako, da bomo v kratkem trdili, da se je to ljudstvo v istinitosti pričelo zanimati za naše težnje, v prvi vrsti za ljudsko šolstvo.

A tudi sami sebi moramo ustvariti tak list da bo nam „Učiteljski tovariš“ postal res **tovariš v pravem pomenu,** to je „Učiteljski tovariš“ nam postane nekak vademecum, nekak kažipot, kjer bo dobival vsak nekaj zase. Za sedaj se omejimo le na sledeče tri točke:

1) V svojih vrstah imamo prav mnogo dobrih, lahko rečemo, naravnost izbornih čebelarjev. Kako bi bilo, ko bi ti tovariši prijeli tuintam za pero in napisali to ali ono zanimivo razpravo za „Učit. Tovariša“? Tudi vse zanimivosti iz čebelarskega življenja bi tu lahko dobile svoj prostor. Za to stroko bi se naj oglasil kak tovariš, ki bi prevzel uredništvo tega oddelka. Strokovnjakov na tem polju imamo dovolj!

2) Vrtnarstvo in sadjarstvo naj dobi v „Učit. Tovarišu“ tudi svoj predel. Tu imamo ravno učitelji torišče, kjer dosežemo lahko prav mnogo, in ne motimo se, če trdimo, da je to naša stroka, kjer smo ravno slovenski učitelji merodajni! Tudi tu naj se zglasi kak tovariš strokovnjak, ki bi prevzel uredniški del te stroke!

3) Tudi prirodoznanstvo ima dokaj prijateljev med učiteljstvom. Koliko je lovcev, ribičev itd. med učiteljstvom. Koliko ljubiteljev prirode dobimo med seboj! In kako se nam duša razvedri, če stopimo po mukapolnem pouku iz zatohle učilnice v božjo prirodo! Tudi ta stroka bi lahko dobila svoj predalček v našem glasilu! Koliko zanimivih stvari se lahko tu naniza! Iz vse slovenske domovine bi lahko dobili vsako leto natančen pregled, kako in kdaj, nas zapuščajo naše ljubke selilke; kdaj v kakem redu se spomladi zopet vračajo itd. Marsikateremu učitelju lovcu je sreča mila, da upleni kako redko divjačino ali ptico. Najčešče zapadejo take redkosti pozabljenosti, t. j. da se jih zavrže, namesto da bi jih poslali na tako mesto, kjer bi se lahko ohranile našim potomcem! — Uredniški del te stroke prevzame začasno prav rad pisec teh vrstic.

Sedaj naj nam pa nihče ne prihaja s trditvijo, češ, čemu vse to; saj imamo za vse te stroke že svoje liste! Imamo jih, toda mislim, da se moramo vendar že enkrat pospeti na edino pametno in pravo stališče, **da smo sami sebi najbližji** in da z izvršitvijo tega dela izpolnimo edino le program naše „Zaveze“, ker imamo v „Zavezinih“ pravilih vendar razne odseke, ki naj na ta način pokažejo svoje življenjske sposobnosti!

Pripominjamo pa konečno, da smo napisali te vrstice v izpodbudo onim tovarišem, ki nas hočejo razumeti. — Upamo, da se tovariš urednik strinja s to mislijo!

Ivan Šega.

Opomba uredništva: Gotovo! Ampak to ni odvisno le od nas. Naš list je last „Zaveze“, in o ideji tovariša Šege mora prej govoriti nje vodstvo, ker ne pridemo tako brž do zborovanja delegacije, da bi ta izrekla svojo končno besedo. Sicer pa ima pravico govoriti vse slovensko učiteljstvo, združeno v „Zavezi“, saj smo prvič in zadnjič zanje in zaradi njega! S tem ga vabimo, naj se posluži te svoje pravice! — Razno vrstnost da listu zanimivost, ki je privlačna sila tudi za neučiteljske kroge. Če pridemo s svojim glasilom vanje, pridobimo vsestransko; o tem ni nobenega dvoma! Šegova ideja pa zahteva razširjenje lista po obsegu, po uredniškem in tehniškem aparatu, čemur je posledica zvišanje finančnega bremena najmanj za polovico, ker bi morali vsakemu listu dati vsaj še enkrat toliko priloge, ako ne jemljemo v račun drugih izdatkov (n. pr. poštnina). Teoretično stoje te materialne brige daleč za moralnimi pridobitvami, toda v praksi moramo najprej premisliti in preračunati prve, ker brez njih ni temelja za druge! Gradili bi na pesek in bi morali prej ali slej skočiti v sedanjo tesno strujo nazaj: tega nočemo! Naročnine absolutno ni mogoče zvišati! Najenostavnejše bi bilo, da se število plačujočih naročnikov podvoji! S tem bi bili pokriti vsi stroški in bi celo o znižanju naročnine lahko govorili! Da bi pa še dalje hodili ta križevi pot — ne, za nobeno ceno! Niti povedati ne momoremo, kaka strašna mora so ti večni oziri na neizprosni veto našega upravništva, ki nam kakor pravi pravcati strah vedno stoji za hrbtom ter otežuje in greni naše svobodno delo, da je ureditev vsake številke za nas resnično peklenska muka! Dobro, da je toliko hrušča in jadikovanja po svetu; v njem se naši brezupni vzdihi neslišno in neslišano poizgube! (O drugih ozirih niti ne govorimo!) — Vse to, kar je povedal tovariš Šega in kar dostavljamo mi, je treba dobro preudariti. Nudi se nam dobra prilika, da planemo narodu v srce, dvignemo in utrdimo svoj ugled ter v polnem obsegu služimo neposredno sebi, posredno pa domovini; a kako besedi dati meso in kri — to je sedaj naloga naših tovarišev in tovarišic, ki znajo računati in misliti na bodočnost!

*) Glasilo katoličanov v Nemčiji. — Uredn.

ZBIRANJE ZLATA POTOM ŠOLE.

Korespondenčni urad poroča z Dunaja: Kakor na Nemškem, kjer se je kmalu po izbruhu vojne pričelo po iniciativi šol zbirati zlato, da se ojači zaklad državne banke, — akcija, ki je dosegla s 100 miljoni mark lep uspeh — tako delujejo od jeseni 1915 tudi pri nas nekatere šole v prilog brezplačnemu nabiranju zlata. Sedaj je izšla naredba naučnega ministrstva, ki pozivlja šolske oblasti, da se naj vse šole postavijo v službo nabiralnega dela.

ZA NEMŠKI DRŽAVNI JEZIK.

Za nemški državni jezik se ogreva tudi Streffleurjev „Militärblatt“ v članku o narodnostnem vprašanju. Članek sicer priznava, da se mora za kulturni in gospodarski napredek posameznih narodov kolikor mogoče skrbeti, glede jezikovnega vprašanja pa pravi: V obeh državah monarhije bodo morale vlade in stranke pošteno poskrbeti, da v nasprotju s smotri slepega šovinizma pripravijo pot za pošteni sporazum med narodi, nikomur na škodo in vsem na korist. Zlasti se v Avstriji ne sme več odlašati z zakonito uvedbo nemškega državnega jezika. Nemški jezik je itak že splošni prometni jezik. Z njega zakonito uvedbo ne bo nobeden narod ogrožen v svoji eksistenci in varnosti.

POSPEŠEVANJE 4. VOJNEGA POSOJILA PO TRGOVSKIH UČNIH ZAVODIH.

Strokovni učitelji na trgovskih učnih zavodih so posebno poklicani, da dajajo pojasnila, kako ugodno je nalaganje kapitala, in o načinu izdaje (emisije) vojnega posojila. Zato je naučni minister pozval ravnateljstva javnih trgovskih šol, naj naložе učiteljem strokovnih predmetov, naj primerno pojasnujejo ne le učencem lastnega zavoda o koristnosti in o trgovskoznanostni in računski strani tega nalaganja glavnice — naglašujoč pri tem eminentno patriotični namen vojnega posojila — marveč naj tudi ti učitelji na izraženo željo dajajo na razpolago brezplačna predavanja tudi na drugih šolah (srednjih, učiteljiščih, dekliških licejih in meščanskih šolah). Slednjič naj pozovejo učitelje, da tudi izven šole z besedo in spisi po svoji moči pospešujejo podpisovanje posojila.

Vzgoja mladine k resnemu delu.

Spisal Ivan Kelc.

Kdor ne dela, naj tudi ne jé!

Usoda človekova se ne da narediti po lastni volji, nego jo provzročajo razne razmere. Sedanja grozovita svetovna vojna nam to dokazuje v najgroznejši luči. Svet pretresujoče razmere provzročajo, da postane nešteviino žen vdov, premnogi otroci osiroté in brezbrojno skrbnih mater je že brez otrok, ljubljenih iz srca. Premnoge rodovine so kruto oplenjene svojega rednika, ostale so brez vse pomoči. In koliko je žen, ki so izgubile svoje najljubše in so ostale popolnoma osamljene. Prebridka usoda tepe one, ki so skoraj brez vsega imetja ostali sami, prepuščeni milosti in tudi dostikrat nemilosti drugih.

A nič manj huda, ako ne še krutejša usoda zadene tudi tiste doma ostale, ki jim je gmotno stanje zagotovljeno, da jim ni treba skrbeti za prepotrebni vsakdanji kruh. Res se glasi nekoliko čudno, ako rečemo, da so razmeroma na mnogo boljem tisti, ki so za svoje preživljanje prisiljeni k potrebnemu delu, nego pa oni, ki so sicer materialno na boljem — a so popolnoma osamljeni in prepuščeni neodoljivi žalosti, ki jim trga srce. Ti so v svoji brezbrižnosti in brezdelnosti vredni večjega pomilovanja, nego oni, ki jih njih skrb za vsakdanji kruh sili k delu, ki odvrača vso srčno bolest na druge stvari ter zaradi utrujenosti pripomore k mirnemu in okrepčevalnemu spanju. Osebe, ki so že od mladosti živele v ugodnem gmotnem položaju in jim v sedanjih kritičnih časih ni treba skrbeti za potolaženje gladu, za obleko in stanovanje in ki so bile poprej z vsemi močmi svoje duše vezane na edinega, a pozneje za večno izgubljenega ljubljenca, ne poznajo blagoslova in tolažbe, ki bi jim ju lahko v njihovem pretožnem položaju nudilo resno delo. Prepuščajo se edino le žalostni misli na izgubljenega in čez vse ljubljenega moža, ki je poprej z vso nežnostjo in ljubeznivostjo ravnal z bitjem, ki mu je bilo nad vse drago. Tako zlasti matere, ki togujejo po svojem sinu edincu.

Take osebe ne dobe tolažbe v ničemer, ne poznajo blagodejnosti dela, prepuščajo se otožnim mislim, sanjarijo in razmišljajo neprenehoma o kruti in krivični usodi, ki tako neusmiljeno mesari njihovo srce, razjeda vse živce ter slabi vedno boljinbolj vse duševne in telesne moči. Prejokajo noči in dneve brez krepčilnega spanja, kar jih končno dovede v obup. Začnejo si takšne osebe želeti edino le, da bi bile kmalu rešene takšnega življenja. Misleč, da so na tem svetu nepotrebne, se vedno bolj odtegujejo vplivanju vnanjega sveta ter se vdajajo osamelosti, ki jim še močneje razjeda in uničuje vse moči. V misli, da jih nihče več ne potrebuje, se vdajo trenutkom, ki jih vodijo k dejanjem najžalostnejših posledic: ali k samoumoru ali v blaznico.

V mnogo žalostnejši položaj pa še zabredejo ženske, ki njih ljubezen tako močno ne gori za ljubljenca-edinca, nego v svoji razkošnosti, brezskrbnosti in brezdelnosti zahrepene po drugih ter zaradi pohotnosti postanejo popolnem moralne propalice v duševno in tudi telesno pogubo sebi in drugim. Ker je brez uzde strast gotova propast, ker so take osebe zaradi nedelavnosti, slabe vzgoje in prepuščene same sebi popolnoma brez samostalnosti, se vdajajo zlim mislim, ki jih dovedejo v prepad, ki jim iz njega največkrat ni več izhoda: pogreznejo se popolnoma v grdo blato nemoralnosti, v katerem blatu slednjič nečastno poginejo; nihče ne žaluje po njih!

Nebroj žen se nahaja v tako žalostnem stanju, mnogo jih je pokončala pretožna usoda; ali koliko jih pride še v tak slučaj, tega ne ve nihče. Kaj bo s temi? Ali se naj tudi prepustijo duševnemu in telesnemu uničenju?

In kako naj se odpomore takim neznosnim položajem v bodočnosti? Na orožniško in policijsko pomoč se ne zanašajmo preveč. Takšna sila pomaga le v posameznih slučajih in malo časa. Gledati se mora, kako vzdigniti tako stanje splošno na boljšo stopnjo. Odpomoglo bi se temu — akoravno ne mahoma — pa vsaj počasi, ako bi vsi za duševno povzdigo ljudstva vneti in poklicani činitelji hoteli delovati skupno, in sicer ne samo za sedanjost, nego tudi za bodočnost.

Sedanji grozni časi nalagajo vsem slojem človeštva — ne samo onim na bojnem polju, nego tudi doma ostalim — velika, premnogokrat neznosna bremena. Vsak jih občuti bolj ali manj, ali mnogo manj bi jih občutili tako posameznik kakor vsi, ako bi delovali skupno in sedanjim časom primerno. Vojna nam ni provzročila le premnogo duševnega gorja, nego nam je naprtila mnogo dela in dolžnosti: pomagati nesrečnikom, otirati solze sirotnikom. Kdo bi mogel to ložje storiti, nego osamljene, gmotno dobro podprte ženske rahločutnega in usmiljenega srca?! Vzdramiti se morajo iz samotnih sanjarij, otreti najprej sebi solze ter se podati med ljudi pogledat, kje je sila, kje je treba pomoči. Tožne misli se bodo kmalu preobrnile v dobrohotna dejanja, srce bo utripalo veselejše, otožnost in osamelost bosta izginili, in po celodnevnem pomaganju nesrečnežem in sirotnikom se povrne blagodejni mir v srce, pride krepilno spanje.

K vsemu temu treba mnogo potrpežljivosti, samozatajevanja in poguma, česar pa marsikatera sama iz sebe ne zmore, njena naobrazba je bila v tem oziru prepomanjkljiva; treba je pomoči od drugih, ki so v tem pogledu že od mladih nog na boljem. Teh dolžnost je, poiskati osamele in jih združiti s pogumnim prigovarjanjem in lepimi zgledi k skupnemu dobrohotnemu delovanju. Tako postopanje bi bilo hladilen in okrepčevalen lek za posamezna srca, za osamele duše, toda samo za sedanje razmere.

A posvetiti moramo v tem oziru splošnosti in bodočnosti vse svoje moči. In kdo bi zopet mogel, kolikor najbolj mogoče radikalno delovati, da se pogibeljni pojavi osamelosti ne vračajo več ali vsaj le v jako redkih slučajih ter brez policijske pomoči? Kdo drugi, ako ne šola in zopet le šola, in sicer v prvi in najodločilnejši vrsti ljudska šola? Ne samo pruski šolnik, nego tudi avstrijski je v vsej svetlobi pokazal, kaj premore šola, ako v njej delujejo moči, kakršne ima avstrijska šola! Pri vsej svoji onemoglosti na zunaj, ob stradanju in zapostavljanju je storil avstrijski šolnik čudeže, ki se prekrasno zrcalijo v sedanji grozni svetovni vojni.

Tedaj šola in delavci v njej so tisti činitelji, ki imajo svet preustrojiti, socialne razmere ljudstva izboljšati ter dvigniti po možnosti vse človeštvo iz moralne in druge propalosti na višine idealov, po katerih naj bi človeštvo vedno in povsod hrepenelo ter se z vsemi močmi trudilo, da jih doseza in uresničuje, da s svojo požrtvovalno navdušenostjo prihaja do čednostnega življenja, posvečenega ne samo svojemu »jaz«, nego blaginji bližnjemu in vsemu človeštvu! Sicer je res: Kdor se zapusti sam, ga zapustijo drugi. Toda ako je kateremu mogoče, naj posveča svoje moči pravočasno drugim, naj jim pomaga v nadlogah, naj otira sirotam solze! Osamolosti izostanejo, tožne misli odbeže in ostanejo samo blaga dejanja v okrepčanje duše in telesa!

V dosego vsega tega je treba resnega dela, in sicer v prvi vrsti pri učiteljstvu samem, po katerem ima prehajati v šole, na učečo in vzgajajočo se mladino. Nikjer ni pregovor: »Besede mikajo, zgledi vlečejo!« bolj na pravem mestu, kakor ravno tukaj. Mladina dostikrat le prehitro opazi, je li njen učitelj-vzgojevalec na pravem mestu, izpolnuje li z navdušenjem in požrtvovalnostjo svoj sicer težavni, a velevažni posel, ali je morebiti samo plačan dninar — stroj, ki opravlja svoje delo prisiljeno! Delo, storjeno brez iskrene ljubezni, je le prazen, brezploden trud. Iz srca vsrce! To bodi deviza vsakega, trdo srce rodi trdo srce!

Otroško srce naj bo popolnoma v učiteljevi oblasti, ki ga lahko pretvarja liki svečar mehak vosek! Nagiblje ga po vedno resnejšem delovanju k milobi, usmiljenosti, blagodejnosti in trudapolnem delovanju ter tako odvrača od vseh pogubljivih dejanj tako zase, kakor za druge. Učitelj mora gojenca vedno navajati in krepiti v samostalni duševni in telesni delavnosti, ga navajati do takega delovanja, da ne bo nikoli imel časa vdajati se brezposelnosti, lenobi in pogubonosnemu premišljevanju. Navaditi se mora v tem, da delo rodi vedno novo delo, po katerem je potreben dobrodejni in okrepčevalni počitek. Zato je treba v šoli vedno menjavati resno delo učenja z blagodejno vplivajočim odmorom. V tem oziru je vplivati na vse gojence enakomerno brez vsega razločka; tukaj ne sme biti žaleče razlike med bogatincem in siromakom nobenega zapostavljanja in nikakršnega predpostavljanja — enaka pravica in enake dolžnosti morajo biti za vse! Navajati je skupno vse k resnemu delovanju, ne samo do trudapolnega in skrbipolnega dela, nego tudi k delom usmiljenosti do resnično ubogih. Prednjači naj kot posnemanja vreden zgled ta, ki z vsem svojim vedenjem, pridnostjo in učenjem kaže, da je resnično in odkritosrčno dober. Dobro je, če spoznamo hinavstvo; to naj se zatira z vsemi močmi, posebno pa svetohlinstvo. Ta dušo in telo moreča kuga se polašča posebno v sedanjih časih ženstva tako hudo, da človek že komaj more ločiti pravo, odkritosrčno pobožnost od hinavske, navidezne. Prava pobožnost se skriva in hrepeni le po plačilu na onem, ne na tem svetu. Negujmo pa z vsemi močmi resnično pobožnost! Razlagajmo otrokom z navdušenjem, ki sega v srce, krasne, nebeške nauke ljubezni, po katerih naj se ravnajo v vseh dejanjih in nehanjih svojega življenja, ki jim postanejo resnično blažilni in tolažilni lek v vseh slučajih njihovega življenja! Iz pisem vojnikov domačinom je neštetokrat čitati, kako se naši hrabri vojniki v velikih skrbeh za svoje domače in neznosnih lastnih mukah obračajo na tolažilne nauke Kristove in se v svojih najsilnejših mukah in silnemu trpljenju vdajajo v njegovo voljo in trpe potrpežljivo naprej do srečnega ali tudi nesrečnega konca. Posnemajmo jih tudi mi učitelji v tem, a ne pozabimo obenem, da moramo kot pionirji prosvete največ trpeti doma ne samo za svojce, nego tudi za druge! Zato pa smo opravičeni tudi po naukih te ljubezni zahtevati, kar nam gre. Zakaj vsak delavec je vreden svojega plačila. Na delo tedaj, ker resni so dnovi, a delo in trud nam nebo blagoslovi!

Citat iz »Slovenca« (štev. 59. z dne 13. t. m., str. 4., zadnji odstavek v dopisu »Izza fronte«): **»Ne poudarjam krivičnih besed, če trdim, da je v tej vojni padla krščanska ljubezen do bližnjega po nekaterih krajih in pri nekaterih ljudeh do ostudnosti najnižjega samoljubja.** In s tem — konec. — Fric.«

Književnost.

„Napredak“, naučno-pedagoška smotra. Izdaje Hrvatski pedagoško-književni zbor. Glavni urednik: Stjepan Basariček. Saurednici: Davorin Trstenjak i Josip Škavić. — Sveska III. — Sadržaj. Teorijska pedagogija. Josip Marić: K problemu seksualnoga uzgajanja. — Dr. Vladimir Dvorniković: Psihologija Teodora Ribota. — Miloš Borojević: Dr. W. Lay o temeljima i principoma školeakcije. — Praktična pedagogija. Danica Jerandova: Primjer iz prirodopisne obuke. — Stijepan Tomić: Tjelesna kazen u školi. — Književna smotra. Obnovljene naše školske knjige. — Obzor po pedagoškem svijetu. Davorin Trstenjak: Iz njemačke pedagoške literature. — A. Nadvinski: Iz madžarske pedagoške literature. — Manji članci in bilješke. Davorin Trstenjak: Djeca u službi kazališta. — Davorin Trstenjak: Sitna pedagogija.

Dvajsetletnica dunajskih koncertov „Glasbene Matice“. „Slov. Narod spominja, da je poteklo dvajset let, kar je „Glasbena Matica“ 23. marca 1896 prvikrat nastopila na Dunaju. Pela je Gallusov „Musica noster amor“. slovenske narodne pesmi, Fibichovo „Pomladno romanco“, Nedvědov „Nazaj v planinski raj“, Foersterjevo „Ljubico“ in Brucknerjev „Te Deum“. Dne 25. marca 1896 je pa izvajala A. Dvořakovega „Mrtvaškega ženina“. Uspeh je bil velikanski. S ponosom se smemo Slovenci spominjati te prireditve, ki je na njej sodelovalo tudi več ljubljanskih učiteljev in učiteljic; tovariš Anton Razinger celo kot solist. Tovariš Gangl je moral takoj po koncertih še ponoči o uspehih brzojavno poročati skladatelju Nedvědu, ki je tedaj ležal na smrt bolan v svojem stanovanju v Frančiškanski ulici v Ljubljani v hiši, kjer je danes Učiteljska tiskarna. Tako mu je pokojni skladatelj naročil ob slovesu.

„Ljubljanski Zvon.“ Vsebina marčnega zvezka: 1. Fr. Albrecht: Polnočni sonetje. 2. Fr. Albrecht: Pomladnja slutnja. 3. Dr. Ivo Šorli: Štefan Zaplotnik. 4. Janko Samec: Trst. 5. Josip Ribičič: Razvaline. 6. Janko Samec: Ob Adriji. 7. Jakob Tarabanin: Ruska publicistika. 8. Stanko Svetina: Skice in portreti. 9. Janko Samec: Zaigrajte nam! 10. Ivan Podrobnik: Izza zavese. 11. Književna poročila. 12. Slovstveni zapiski.

„Glasbena Matica“. Prihodnji dobrodelni koncert bo dne 8. aprila v dvorani hotela „Union“ v Ljubljani.

Srednješolske vesti.

Dijaki in dijakinje državne gimnazije in liceja so priredili dne 24. pret. meseca sijajno akademijo v vojnopomožne svrhe. „Edinost“ pravi koncem poročila (št. 88 z dne 28. marca 1916): „Prireditev je torej sijajno uspela v vsakem pogledu. Ko izrekamo to odkrito in brezpogojno priznanje, bodi nam dovoljena tudi odkrita beseda o tem, česar smo — pogrešali. Program je bil sicer srečno izbran, primerno sedanjemu velikemu času in njegovim dogodkom. Prav je bilo, da so bile na programu točke, ki so slavile vrline naših mogočnih zaveznikov. Želeli pa bi bili tudi točke, ki bi bila aludirala na manifestacijo, ki je za našo državo ob nje narodnostni sestavi neizmernega pomena za bodočnost od strani vseh narodov države: bratstva, soglasne ljubezni in zvestove do domovine in vladarske hiše in brezprimernega junaštva in tesnega bojevnega tovarištva v teh usodnih časih, ki jih preživlja monarhija. Točka, ki bi spominjala, kako so se vsi narodi preko vseh navzkrižij, ki jih sicer ločujejo, v svoji zvestobi do prestola združili v mogočno obrambo skupne domovine: taka točka bi bila še posebno povzdignila moralični pomen te prireditve. Take točke smo živo pogrešali in upamo, da se nam ne bo štela v zlo ta odkrita beseda.“

Ravnateljstvo c. kr. moškega učiteljišča v Gorici in z njim združene izpraševalne komisije za ljudske in meščanske šole, ki se nahaja sedaj v Ljubljani, se je preselilo v poslopje „Zadružne zveze“ na Dunajski cesti, št. 38., II. nadstropje. — Uradne ure so od 10. do 12. dopoldne.

Poročil se je dne 26. marca gimnazijski profesor in nadporočnik v rezervi Franc Mravljak z gospodično Zoro Hrašovčevo iz Celja. — Čestitamo!

Kranjske vesti.

EMILIJA MAROLTOVA.

Dne 29. marca t. l. je umrla na kliniki v Gradcu po hudem trpljenju gospa Emilija Maroltova, soproga našega ljubljanskega tovariša in upravnika našega lista, Frana Marolta. — Ko je bil tovariš Marolt kot petdesetletnik poklican začetkom t. l. v vojaško službo, je pokojna gospa Maroltova prevzela posle upravništva našega lista. Te posle je opravljala z zvestobo in vestnostjo, ki ji je bila priča, ko je gledala svojega moža, s kako ljubeznijo in natančnostjo je vodil administracijo „Učiteljskega Tovariša“. Te lastnosti našega upravnika so prešle na njega zvesto in ljubečo družico življenja, mi pa smo bili v teh hudih časih rešeni skrbi, kaj bo z našim listom, saj smo bili prepričani, da so te težavne posle prevzele prave roke! A sedaj ta kruti udarec! Komaj uravnamo eno stvar, že se začno nove skrbi! Ampak — vajeni vsemu zlu, smo uravnali tudi to važno zadevo svojega lista, vedno prevzeti od hvaležnega spomina na požrtvovalno ženo, ki je v najtežavnejšem času svoje delo dala na razpolago „Učiteljskemu Tovarišu“, zvesta mu prav do zadnjega zdiha! Bridka usoda je zadela tovariša Marolta, Oba sinova sta mu v vojni, obe hčeri sta v službi „Rdečega križa,“ sam je sedaj pod orožjem, žena pa mu je umrla! Njegov skromen dom pa je ostal torej — prazen! Ona, ki ga je držala kvišku, kamor so se vsaj misli in želje svojcev zatekale, da dobe moči in utehe v sladkem upanju na zopetno srečno snidenje, je legla k prezgodnjemu počitku! Po zapuščenem domu se sedaj izprehajajo samo veselo-žalostni spomini! Kdorkoli in kadarkoli se vrne tjakaj, ljubeče materine in ženine roke ga ne objamejo več! To je tragedija! — Tako hudo prizadeti rodovini, razkropljeni sedaj križem sveta, izrekamo svoje iskreno sočuvstvovanje! Naj jih vse tolaži zavest, da vsi čutimo z njimi in da je sedaj vse polno groze, kamor pogleda oko. Druge utehe jim ne moremo dati! — Blagi in idealni gospé Maroltovi pa bodi ohranjen neminljiv spomin v zgodovini bojev in naporov slovenskega naprednega učiteljstva! Tudi skozi njeno srce so šli meči vseh naših bolečin! Naj ji bo sedaj počitek sladak! Ave, anima pia!

—r— **Društvo za zgradbo učiteljskega konvikta v Ljubljani** ima svoj redni občni zbor za leto 1915 dne 19. aprila t. l. ob pol 10. uri dopoldne z običajnim dnevnim redom v načelstveni sobi Učiteljske tiskarne. — K obilni udeležbi vabi odbor.

—r— **Iz Žabnice pri Škofji Loki.** Dobrodelna predstava na korist vojnim invalidom v nedeljo, dne 12. pret. meseca, popoldne se je izvršila naravnost sijajno. Ne vemo, ali naj bolj pohvalimo požrtvovalnost šolske voditeljice Ivanke Cegnarjeve, ali dovršenost igranja in petja. V imenu vojnih invalidov, ki jim je predstava donesla čistega 100 K, hvala prisrčna in domovinska! Mimogrede bodi omenjeno, da je naša šolska voditeljica v patriotične namene neumorno delavna in požrtvovalna.

—r— **Narodne šole** občni zbor bo v sredo, 19. aprila 1916 ob 9. uri dopoldne v prostorih „Učiteljske tiskarne“.

—r— **Deželno slovensko učiteljsko društvo v Ljubljani** ima svoj redni občni zbor za leto 1915 dne 19. aprila t. l. ob pol 11. uri dopoldne z običajnim dnevnim redom v načelstveni sobi. „Učiteljske tiskarne. — K obilni udeležbi vabi odbor.

—r— **Iz ljudskošolske službe.** Za suplentinjo v Šmartnem pri Litiji je nameščena absolvirana kandidatinja Frančiška Ivančičeva namesto učiteljice Frančiške Furlanove, ki je na dopustu Definitivni učiteljici Mariji Veseličevi je poverjeno vodstvo šole na Vrhpolju. Izstopila je iz Lichtenturnovega zavoda učiteljica Marija Rottova in vstopila S. Jolanda Celarjeva. — Za suplentinjo v Črnomlju je nameščena Marija Rozmanova iz Gorice, v Toplicah Josipina Fischerjeva. Absolventinja dekliškega liceja v Ljubljani Hedviga Švigljeva, je pripuščena kot hospitantinja na osemrazredni dekliški šoli Lichtenturnovega zavoda. — Gabrijela Balančeva, ki je službovala sedaj v Planini, je nameščena za suplentinjo v Buđanjah, ker je moral nadučilj Požar v vojaško službo. Za provizorično učiteljico v Srednjivasi je imenovana suplentinja Marija Krinerjeva.

—r— **Petindvajsetletnico** svojega službovanja praznuje 13. t. m. Jernej Novelli, uslužbenec Učiteljske tiskarne. Vstopil je leta 1891 v tedanjo Kleinovo tisnarno. Z njo vred smo prevzeli tudi Jerneja, zvestega marljivega, skozinskozi poštenega delavca. Jernej je eden onih redkih mož, ki ne dela le v lastni prid, ampak tudi v prid podjetja, ki mu daje vsakdanji kruh. Želimo mu, da bi mogel še nadaljnih petindvajset let opravljati svoj posel, zdrav in čil. Te vrstice naj dostojno počaste skromnega, pa vsega spoštovanja vrednega delavca.

—r— **Odpoklican** je na novo službovanje k deželnemu odboru v Ljubljano V. Rohrman, ravnatelj kmetijske šole na Grmu, ki pa še obdrži tudi nadalje glavno vodstvo tega zavoda.

—r— **Nekaj podatkov o pokojnem baronu Winklerju.** Znano je, da je pokojni baron Winkler imel jako lično pisavo in da je govoril in pisal svoj materni jezik, slovenščino, jako spretno in pravilno. Kakor je sam pravil, je dobil lično pisavo po svojem učitelju Valentinu Lebanu. Da pa je Winkler tako dobro znal slovensko, ni čuda, saj je prvotno študiral in absolviral filozofično fakulteto in je že služboval kot gimnazijski učitelj, toda popustil je učiteljevanje in se lotil juridičnih študij ter kot jurist napravil lepo kariero. — „Edinost piše med drugim o njem (št. 79 z dne 19. marca 1916): Nad vse pa ga je odlikovala njegova resnična in globoka ljubezen do naroda in njegovega jezika. Tako v Tolminu, kakor na Kranjskem je uvajal slovensko uradovanje, kolikor je bilo to od njega odvisno in kolikor je bilo le možno v nekdanjih za naše narodne aspiracije toli neugodnih časih. Osebno ga je bila sama skromnost in ljubeznivost, kakoršne redko nahajaš med našo birokracijo. O tej njegovi skromnosti in ljubeznivosti in o njegovi gorki ljubezni do svojega jezika se je mogel pisec teh vrst često prepričati kot skromen — vojak v Ljubljani Kot skromen podrejen organ odličnega vojaškega urada je prihajal po službenem nalogu večkrat v stike s tedanjim prvim uradnikom v deželi. Ko je bil prvikrat pri njem, ga je nagovoril nemški, ker je smatral to — kakor so že razmere pri nas. — Ko pa mu je na Winklerjevo prijazno vprašanje odgovoril, od kje je, začel Winkler s slovenskim razgovorom tudi v službenih stvareh. Tudi na ulici ga je baron Winkler vsekdar slovenski prijazno pozdravljal in često sta se v „Zvezdi“, v bližini „Kazine“, razgovarjala v slovenskem jeziku, ko je vse okoli njiju nemško čebrnjalo. Niso to nikaka bogve kako važna dejstva, ali velepomembna so za karakteristiko pokojnika, za njegovo čustvovanje do svojega naroda. Ljubil je svoj narod, čutil ž njim in delal zanj kot državni uradnik, in to je najlepši spominski cvet, ki mu ga pokladamo na njegov mrtvaški oder.

—r— **Umrl** je v Dolenji vasi pri Ribnici Josip Mrhar, predsednik krajnega šolskega sveta.

—r— **Umrla** je dne 27. marca t. l. v ljubljanski deželni bolnici po večmesečnem bolehanju gospa Ana Skalova, soproga tovariša Antona Skale, nadučitelja v Vipavi. Trije sinovi, med njimi učitelj Tone, so v vojni. — Pokojna gospa Skalova je bila blaga žena in ljubeča mati, ki je vso svojo skrb in ljubezen posvečala svojemu gostoljubnemu domu in vzgoji svojih otrok. Bodi ji ohranjen ljub spomin! Žalujočim sorodnikom naše iskreno sožalje!

Štajerske vesti.

SIMON KELLENBERGER.

—š— V Svičini pri Zg. Sv. Kunigundi nad Mariborom je umrl tovariš Simon Kellenberger, tamošnji nadučitelj, v starosti 56 let. — Na svičinski šoli je deloval celih 30 let. — Rojen je bil v Vuzenici l. 1860., zrelostni izpit je napravil l. 1881., definitivno pa je bil nameščen l. 1883. — Bodi mu ohranjen prijazen spomin!

—š— **Dvadnevni poučni tečaji** za zelenjadarstvo se vrše dne 17. in 18. aprila na mariborski sadjerejski in vinorejski šoli.

—š— **Društvo „Selbsthilfe der Lehrerschaft Steiermarks“.** — Odbor razglaša: Društvenika nadučitelj Alojzij Philipp in nadučitelj v p. Franc Sernec, sta umrla, prvi 11. februarja, drugi 12. februarja t. l. To je 138. in 139. smrtni slučaj. Znesek po 4 K naj člani vplačajo čim najprej!

—š— **Pohvalno priznanje** je izrekel štaj. deželni šolski svet nadučitelju Ivanu Kramarju na Vranskem, učiteljici ročnih del istotam Franji Megličevi ter učiteljici ročnih del v St. Lenartu na Dr. p. Matildi Šornovi za njih marljivo delovanje v prilog vojaški oskrbi.

—š— **V begunskem taborišču v Wagni pri Lipnici,** kjer se nahajajo največ Furlani, je 3000 šoloobveznih otrok; za te obstoji 45 ljudskošolskih razredov.

—š— **Častno občanstvo.** Občina Vurberg pri Ptuju je imenovala nadučitelja v p. Fr. Zihra za svojega častnega občana v priznanje vsestranskih zaslug, ki si jih je pridobil v času svojega tamošnjega službovanja izza l. 1872. — Čestitamo na zasluženem odlikovanju!

—š— **Proti anonimnim denuncijantom.** C. in kr. okrajno nadomestno poveljstvo v Mariboru naznanja, da se bo odslej oziralo le na tiste ovadbe in vloge, ki so pravilno podpisane od ovadnika. Poleg tega se mora v teh naznanilih navesti tudi vse vzroke in natančne podatke dotične osebe. Zadnji čas je došlo na nadomestno poveljstvo veliko ovadb brez podpisa, a okrajno nadomestno oblastvo se na take ovadbe ne bo več oziralo.

—š— **Slovenski otroški vrtec v Gabrjih pri Celju,** ki ga vzdržuje Ciril-Metodova družba, ob šl. l. 1915/16 oskrbuje vrtnarica Marica Poglajenova, bivša vrtnarica prej v Jesenicah na Gorenjskem.

—š— **Graška „Pedagogische Zeitschrift“,** glasilo nemške zveze štajerskih učiteljev in učiteljic, v vsaki svoji številki pridno objavlja povišanje in odlikovanje štaj. nemških kolegov ob sedanji svetovni vojni ter prinaša tudi nekrologe v tej vojni padlih sodrugov, kakor to dela tudi naš „Učiteljski Tovariš“. Prav tako. Junaštvo naj se slavi!

—š— **Okrajnih učiteljskih konferenc** tudi to leto ne bo na Štajerskem.

—š— **Draginjsko doklado** štajerskemu ljudskošolskemu učiteljstvu je deželni šolski svet dogovorno z deželnim odborom dovolil še za prihodnji kvartal, to je za čas od 1. aprila do konca junija t. l.

—š— **Umrla** je pri Svetinjah na Štajerskem dne 17. marca mati nadučiteljeve soproge in učiteljice gospe Antonije Sijančeve, gospa Katarina Bobnova stara 77. let. Bila je vrla slovenska žena, ki je živela svojcem z vso požtvovalno ljubeznijo in uživala splošno spoštovanje. Bodi ji ohranjen blag spomin! — Naše iskreno sožalje!